

Fred och krig

Det är inte ofta man har anledning att helhjärtat instämma med Sovjetunionens utrikesminister Gromyko. När han fick höra att Nobels fredspris tilldelats president Sadat och premiärminister Begin, lär han ha yttrat att det låter som ett dåligt skämt. Den norska Nobelpriskommittén har redan tidigare gjort sig känd för excentriska utdelningsprinciper. Men den här gången överträffade den sig själv.

President Sadat hade visserligen förra året i november gjort sin berömda fredsinvit genom resan till Jerusalem. Det krig – Jom Kippurkriget – mot Israel, som han själv förberett och tillsammans med Syrien inledde 1973, misslyckades. Fred var en nödvändighet för det ruinerade Egypten. Nu har framgångar ställts i utsikt via fredsförhandlingarna. Egypten får Sinai och har redan börjat överföra trupp därifrån till gränsen mot Libyen. Att sluta fred, därtill tvungen, och att verka för fred är inte samma sak. För att göra troligt att Sadat visat fredsvilja i Alfred Nobels anda måste man vara mycket vidsynt.

Ännu mera gäller detta om premiärminister Begin. Hans dokumenterade fredsvilja har verkligen inte varit påfallande stor. Ännu samma dag som han fick fredspriset äventyrade han förhandlingarna genom att medge vidgade bosättningar i "Judéen och Samarien" – han använder gärna bibliska ortnamn för att understryka Israels gudomliga rätt till i krig erövrade områden. Att han förstärker gränsen till Syrien är mindre att säga om. Syriens militante president Assad och hans krigföring i Libanon innebär otvivelaktigt en fara för Israel.

Det är ett märkligt fenomen, att nära turisternas paradys vid Medelhavet pågår ett utrottningskrig mot de kristna i Libanon. Syrisk trupper, officiellt "fredsbevarande", beskjuter med artilleri och ödelägger Beirut. Detta fortsätter utan att världssopinionen eller ens FN reagerar särskilt starkt. Man skall jämföra med juli 1958, alltså för tjugo år sedan, då president Eisenhower lät marinsoldater landstiga vid Beirut där de utan att lossa ett skott förhindrade en troligen sovjetstött revolution. Då höjdes ett ramaskri mot amerikanerna. Nu tiger man, och syriernas sovjetiska vapen talar.

Ty Sovjetunionen understöder Syrien i dess uppträdande i Libanon. En orsak är ryssarnas ihärdiga försök att få en ny flottbas i östra Medelhavet sedan de tvingades lämna Alexandria. De behöver den på sin väg till Afrika, där de fått fast fot i Etiopien, vid Röda havet och i Mozambique. Mot deras militära expansion vågar ingen invända något.

Ett annat område i världen, där Sovjetunionen stärkt sina intressen under året och där egendomligt nog Sverige är inblandat, är Vietnam. Inte många har observerat att Vietnam sedan i juli ingår i Komekon, den kommunistiska ekonomiska samorganisation som styrs från Moskva. I Moskva hade också Vietnams inträde beslutats utan att övriga medlemsstater blivit underrättade. Det måste kännas hårt för industriländer som Östtyskland och Tjeckoslovakien att placeras på samma nivå som Vietnam. Men Vietnams ekonomi, redan pressad av erövringskriget mot Sydvietnam, är undergrävd av det pågående och utvidgade kriget mot Kambodja

(eller Kompuchea som det nu heter). Landet är beroende av Sovjetunionen, som alltså via Komekon delat med sig av ansvaret till sina satellitländer.

Vietnam får ekonomisk hjälp även från Sverige, den största u-hjälp som Sverige ger till något land. Denna hjälp är avsedd för återuppbyggnad och utveckling. Det skall stor naivitet till för att tro att hjälpen inte stöder Vietnam i dess egenskap av krigförande land. Som statsminister bör hr Ullsten ha möjlighet att avveckla den, liksom han som biståndsminister fick minska hjälpen till det krigförande Kuba.

I vår närmaste omgivning har också orosmoln stigit upp. Suveräniteten över Spetsbergen, vilken tillkommer Norge, har i flera omgångar kränkts av Sovjetunionen. Dragkampen om ögruppen, eller om kontrollen av genomfarten mellan den stora sovjetiska flottbasen i Murmansk och Atlanten, är intensiv. De närgångna ryska inspektionerna av norska fjordar i samband med Natoövningar skedde också i år mera öppet än förr och i tydligt demonstrationssyfte. I vart fall bådade de intet gott.

Detsamma kan sägas om det förslag om gemensamma rysk-finska militära övningar, som i höst framställdes av Sovjetunionens

försvarsminister marskalk Ustinov vid ett besök i Helsingfors tillsammans med höga militära chefer. Från finskt håll förnekade man först att något förefallit vid besöket. Men förslaget hade i själva verket både framställts och avslagits.

Det låter vackert när det talas om allmän avrustning, som om det skulle finnas den ringaste utsikt till att en sådan vore aktuell ute i världen. Det är en måttlös överskattning av svenska möjligheter att påstå, att en ensidig svensk avrustning skulle verka som exempel för andra. Det väckte uppmärksamhet när nödvändigheten av vårt försvar inte ens nämndes i den senaste regeringsförklaringen, men detta torde få tillskrivas förvirring i en pressad situation. Förvirrad framstår också den nedrustningspropaganda, som drivs av vissa politiker och som fullständigt bortser från den farliga omgivning i vilken vi lever. Hos svenska folket i allmänhet råder ingen självuppgivelsens anda. Det vore egendomligt om politiker eller partier skulle vinna på att vädja till en sådan. Det gångna året har visat oss tillräckligt många exempel på krig. Det kan inte nog understrykas, att för oss är försvaret fredsbevarande.